

Minister Piet Bukman: Ontwikkelingslanden grijpen vaak te hoog

Vijftiendertig jaar geleden werd de Stichting Praktijkschool voor de Veehouderij en het Weidebedrijf opgericht te Oenkerk. In deze kwart eeuw heeft de praktijkschool een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt en is haar naam niet alleen verbreid over de provinciegrenzen maar ook over de landsgrenzen. Al enige jaren houdt Oenkerk zich ook actief bezig met internationaal onderwijs en dat heeft recentelijk vorm gekregen in de oprichting van het Dairy Training Centre Friesland (DT-C-Friesland), een samenwerkingsverband tussen de praktijkschool en de Agrarische Hogeschool Friesland. Deze internationale stap voort werd op de jubileumviering deze week financieel ondersteund door een giften van 25.000 gulden uit het Fonds Bijzondere Activiteiten van de Kamer van Koophandel in Leeuwarden, welke door voorzitter van de KVK ir. Arie Kranendonk, ten behoeve van het internationaal onderwijs aan het bestuur van de Praktijkschool werd overhandigd.

Minister voor Ontwikkelingssamenwerking drs. Piet Bukman wees er in dit verband op dat het belangrijk is dat er in ontwikkelingslanden prioriteit wordt gegeven aan de eigen productie van voedsel, maar dat er in het verleden nogal wat rundveehouderij-projecten zijn mislukt. Dit ligt niet alleen aan de kosten, maar ook omdat de projecten veelal niet aansluiten bij de lokale mogelijkheden en het traditionele gebruik van het vee. Verrekeerpunt moet de lokale, veelal kleine, boer zijn. „Helaas moet worden gekonstateerd dat ook thans nog overheden van ontwikkelingslanden zich blindstaren op het dikwijls veel te dure model van de gespecialiseerde melkveehouderij en daardoor nieuwe mogelijkheden van hun eigen multifunctionele veehouderij over het hoofd zien“.

Betutteling

Er zijn in het verleden projecten de mist in gegaan maar er zijn ook projecten die, weliswaar met enkele kanttekeningen, positief draaien. Als voorbeeld haalde Bukman „Operatie Voedsel“ aan, een ontwikkelingsprogramma in India. Uit Nederland is vooral wat onopstia dekomen te-

praktijkonderwijs dit wat kan doorbreken“.

W.M

Professor Politiek op themadag Oenkerk: Landbouw moet niet op hol slaan

De landbouw van nu en in de toekomst wordt bepaald door een aantal randvoorwaarden. Door produktiequotum en milieuwetten worden regels en beperkingen gesteld, terwijl de technische grenzen steeds verder opschuiven. „Niet alles wat technisch realiseerbaar is, is echter gewenst en haalbaar“, aldus prof. dr. ir. Rommert Politiek, hoogleraar zoötechniek aan de Landbouwwuiversiteit te Wageningen, op de door de praktijkschool georganiseerde themadag „De melkveehouderij in de eenentwintigste eeuw“. Naast het credo „Niet meer, maar beter“ moeten we volgens de hoogleraar ook een „kwalitatief“ goed imago houden. De markt is tenslotte ook een van de randvoorwaarden van onze landbouw.

We moeten volgens Politiek dan ook alert zijn op reacties van de konsument op zaken als bijvoorbeeld BST, de melkrobot en genetische manipulatie. „Zo kan een konsument in de melkrobot wel eens een tweede legbatterij zien. Het is dan ook zaak goed kennis te nemen van de akseptatie van onze produktiesystemen door de konsument“. De „kwaliteits“ van

„Lessen trekken uit het verleden“. Minister Piet Bukman kreeg in Oenkerk aan het slot van zijn betoog een zuivelmand overhandigd.

pen, bosbouw of recreatie kan worden gehuisvest. De tweede mogelijkheid bestaat uit het verlagen van de stikstofgift of de krachtvoorgift. Prins: „Misschien ligt de beste oplossing wel in een combinatie van die twee. Het is allemaal afhankelijk van de kosten en baten op dat moment.“

Op het ogenblik wordt door het Landbouwschap met het NALK gepraat over een melkbank. „Dit is echter alleen zinvol als er ook melk te verdelen valt“, aldus dr. ir. Abele Kuipers, adjunctsektararis van de hoofdafdeling Veehouderij van het Landbouwschap, die ook zitting in het forum had. De kans daarop is volgens hem echter minimaal. Zeker wanneer de quota los van de grond komen te staan is de enige oplossing om nog melk te verkrij-

te continueren. De vraag die hier achter ligt, werd door ir. Coes van Velzen, directeur ETH, later in het forum treffend beantwoord. „De technologische ontwikkeling is een trein. Je kunt onderweg uitstappen, maar de trein zal voortdurend ren“.

Goed management is volgens Renke- mo dan ook aan van de halannriksstra mn-

durkman „Operatie vloed aan, een ontwikkelingsprogramma in India. Uit Nederland is nogal wat oppositie gekomen tegen dit project, vanwege de grootschaligheid. Bukman vindt echter dat dit project wel de kleine boer ten goede komt en is van mening dat niet de vraag of, maar onder welke voorwaarden de EG-zuivelhulp aan India kan worden voortgezet, gesteld moet worden.

„Wat mij tenslotte in deze hele discussie opvalt, is de betuttelende manier waarop aandeelhouders in Nederland menen te moeten worden overgesloten die een puur Indiase aangelegenheid zijn. De beslissingen met betrekking tot Operatie Vloed zijn beslissingen van de organisatie zelf en van de centrale overheid in India. Het zijn geen beslissingen van de EG of van de Nederlandse regering“.

Dumping

Ir. Eisso Wolter, lid van het Europees Parlement, sprak ook op de jubileum bijeenkomst en wees op het feit dat het instorten van de wereldmarkt voor landbouwproducten door dumping van producenten niet alleen nadelig is voor onszelf op de lange duur, maar ook voor de verdelende ontwikkeling in de ontwikkelingslanden. Wat dat betreft staat het huidige EG-landbouwbeleid ten dienste van de ontwikkelingslanden.

„Het is dan ook noodzakelijk dat we in de Gemeenschap een productieniveau voor zuivel moeten realiseren dat op het niveau van de eigen plus de externe vraag is afgesteld, zodat dan blijven de kosten van overproductie op onze schouders rusten“, aldus Wolter die pleit voor „drastische maatregelen“ en van mening is dat de quota nog steeds op een te hoog niveau zijn vastgesteld.

„De kennis halen waar die aanwezig is“. Volgens directeur van het Landbouwendewijs dr. ir. Piet Schenk is dit de gedachte achter het Nederlandse aandeel in het internationaal agrarisch onderwijs. Oerkerk heeft al ervaring in het buitenland, heeft de deskundigheid in huis en is, evenals het hele landbouwendewijs in Nederland, praktijkgericht. Schenk: „In veel ontwikkelingslanden heeft het werken met de handen, indien je hebt geleerd, iets negatiefs, misschien dat het

ook zaak goed kennis te nemen van de akseptatie van onze productiesystemen door de konsument“. De „kwaliteit“ van product en productiesysteem in de ruimste zin van het woord, afgestemd op de krachtvelden buiten de landbouw, dienen dus steeds voorop te staan.

Technisch gezien is een gemiddelde melkproductie van 8500 kg per koe in het jaar tweeduizend best mogelijk. Een verdere sanering van bedrijven lijkt dan echter onvermijdelijk. „Als we die kant opgaan moeten we ons echter eerst afvragen, willen we dat“. Politiek zet niet alleen een aantal kanttekeningen bij deze ontwikkelingen op grond van de mogelijke beperkte economische betekenis of marktverwagingen, maar ook vanuit sociaal oogpunt. Alle ontwikkelingen tot nu toe hebben de boer veel opgeleverd, maar is de landbouw nog steeds een van de weinig sectoren waar de vrije tijd nauwelijks is toegevoegd. „Het niet op hoi moeten slaan van de landbouw“, kan dan ook tegen een zeer brede achtergrond worden bezien.

Voorsprong

Prof. dr. ir. Jan Renkema, hoogleraar in de bedrijfseconomie in Wageningen, ziet in BST juist de mogelijkheid om de voorsprong die Nederland in de melkveehouderij heeft opgebouwd, te verdedigen. „Juist voor Nederland, met zijn intensieve melkveehouderij, kan BST veel betekenen. Een toename van de melkproductie met 15 procent en een verbetering van de voerbenutting, schelen al gauw enkele honderden guldens per koe“. Volgens Renkema moeten we dan ook niet lang ons blijven afvragen of we deze ontwikkeling wel willen, maar snel beslissen. „We moeten zelf een mening vormen en niet wachten op wat men bijvoorbeeld in Amerika gaat doen“.

Toch ziet ook Renkema wel de betrokkenheid in van de technologische ontwikkeling als de motor voor de bedrijfsontwikkeling. „Uiteindelijk worden de voordelen van de nieuwe technologieën, ook die niet direct schaalvoordelen hebben, via de resulterende prijsverlaging doorgegeven aan de konsument“. Vele bedrijven zijn dan weer terug op het eindpunt en alleen de grootschalige bedrijven zijn in staat het plukken van de vruchten

ren“.

Goed management is volgens Renkema dan ook een van de belangrijkste motoren voor de toekomst. Hij wees in dit verband op het feit dat door de superheffing het maximum saldo per kilogram melk belangrijker is geworden dan het saldo per hektare. Hij verwachtte trouwens dat bij een blijvende koppeling van melkquotum aan grond, de prijs van land wel eens hoog kan blijven, terwijl er markt-economisch gezien een overkapaciteit van landbouwgrond kan ontstaan.

Koegericht

In zijn inleiding benadrukte de directeur van de praktijkschool, dr. ir. Anne Osinga, dat de veehouderij altijd koegericht is geweest. De „groene fase“ wordt in de toekomst echter steeds belangrijker, is zijn mening. „De koe is geen doel, maar een middel en grond is de productiefactor“.

De graslandexploitatie stond dan ook centraal in de visie die dr. ir. Wim Prins, adjunct-directeur van het Nederlands Meestoffeninstituut, op de melkveehouderij in de toekomst gaf. Al neemt door de teruggang van het aantal koeien de ruwvoederbehoefte in zijn totaliteit af, de eisen aan de kwaliteit van het ruwvoer zullen toenemen.

Prins verwacht dat ook in het jaar tweeduizend gras het belangrijkste ruwvoedergewas zal zijn aangezien het goedkoop is, een van de sterkere gewassen is en goed in ons klimaat past. „Ook moeten we de structuur in de gaten houden“. Engels raai zal het belangrijkste ras blijven, al zal er heel duidelijk een tendens komen naar grassen met een lager ruw-eiwitgehalte (richting 20 procent) vanwege de stikstofverlaging. Door de biotechnologie zal de verdeling echter ook met een faktor drie versneld kunnen worden.

Ruwvoeroverschot

Op enkele uitzonderingen na zullen de meeste bedrijven met een ruwvoeroverschot te kampen krijgen. Aangezien verkoop van ruwvoer dan niet meer rendabel is (iedereen heeft immers teveel), rust de veehouder een aantal mogelijkheden. Ten eerste tweedeling van de beschikbare grond in een intensief deel en een extensief deel, waarop een tweede tak als scha-

ruwvoer. De kennis uitroep is volgens hem echter minimaal. Zeker wanneer de quota los van de grond komen te staan is de enige oplossing om nog melk te verkrijgen, het „afromen“ van het quotum bij een transactie. Kuipers kon de aanwezige boeren dan ook maar één ding mee naar huis geven: „Verwacht geen extra melk“.

„Welke rol is er in de toekomst weggelegd voor het zuivere MRJL-ras?“. Deze vraag bracht professor Politiek terug bij de fokkerij. Hij is van mening dat met een moderne aanpak er voor de MRJL-fokkerij beslist „geen reden is om de moed te laten zakken. Wel geldt, zowel voor de rood- als de zwartbonten, dat we ons in de extensie selectie niet teveel moeten laten leiden door „mode“, zonder de sekundaire productiekennmerken uit het oog te verliezen“. Als voorbeeld noemde Politiek Israël. „De koeien geven daar melk maar zien er niet zo Amerikaans uit als we hier gewend zijn“.

W.M.

Begroting Landbouw door de Kamer

De Tweede Kamer heeft 24 maart zonder stemming de bergrotingen van Landbouw en van het Landbouw-Egalliteitsfonds, Afdeling A, voor 1987 aangenomen.

Bij de stemming kwamen de volgende amendementen aan de orde.

Verhoging bijdrage voor voorlichting (f 1 mln.) met dekking uit bijdrage aan Ontwikkelings- en Samenwerkingsfonds voor de Landbouw; aangenomen.

Verhoging van de bijdrage voor voorlichting (f 1 mln.) en mastactieprogramma (bijna f 3,2 mln.) met dekking door onder meer verlaging van de bijdrage aan de Landbouwuniversiteit Wageningen; verworpen.

Verhoging van posten voor landinrichting en subsidies voor instellingen van landbouwkundig onderzoek, met dekking uit de niet bestede f 25 mln. van het sektorprogramma glastuinbouw; ingetrokken.

Verhoging van art. 29 van de begroting van ontvangsten (diversen akker- en tuinbouw) met f 9 mln.; ingetrokken.

Verhoging van het bedrag voor Relatienota-aankopen met f 4 mln. met dekking uit de opbrengst van de verkoop van Do-meingronden; verworpen.